

DEMOKRACIJA

Slovenci
volimoSlovensko
listo!

Leto XIV. - Štev. 20

Trst - Gorica, 15. oktobra 1960

Izhaja 1. in 15. v mesecu

OBILO KOKODAKANJA - IN SAMI KLOPOTCI

Komunistična besedarska ofenziva pred plenumom OZN v New Yorku

Sedanje plenarno zasedanje OZN v New Yorku je resnični shod vsega sveta. S pristopom Nigerije je v OZN zastopanih po svojih delegacijah že kar 99 svetovnih držav. Med delegati je šest državnih poglavarjev, 15 ministrskih predsednikov in 60 zunanjih ministrov.

Govorance potekajo kot po tekočem traku. V začetku meseca se je za zunanjim ministrom Segnijem oglašil britanski ministriški predsednik MacMillan. Njegov govor je bil posebno stvaren in trezen. Angleški državnik je ugotovil, da je Velika Britanija v zadnjih letih priznala pravico do samoodločbe 500 milijonom prebivalcev, medtem ko je Sovjetska zveza pravico samoodločbe vzhodnoevropskim narodom in s kakšno pravico se zavzema, da tudi zahodni Berlin priklene k svojemu nasilniškemu ustroju. Ker je zahodnonemška vojska - je dejal MacMillan - vključena v NATO, je povsem nesmiselno govoriti, da predstavlja ta armada nevarnost za mir.

Pred MacMillanom je kanadski ministriški predsednik Diefenbaker postavil primerjavo med sprostitev nekdanjih kolonij s strani Zahoda in zaslužjenjem ter celo rododomom s strani Vzhoda. Ob takih ugotovitvah so Hruščev in njegovi satelitski pripravežniki poskušali prevpiti resnico s rjovenjem in udrihanjem po mihi. To so bili pravi gostilniški prizori, ki jih glavna skupščina OZN vse doslej ni bila vajena. Ne da bi se prijavil k besedi, je Nikita Hruščev zdivjal k govorniški pultu in kot napol ponoreli razgrajal omerjeni Diefenbakerja, Eisenhowerja, MacMillana, Hammarskjöldja, Canakajsko, Adenauerja in Franca, pri čemer je povsem ignoriral vsa predsednikova opozorila. S svojo surovostjo in brezobzirnostjo je tudi novim članicam razkril vse čednosti ljudske demokracije. Po takih gostilniških scenah je bil predsednik plenuma Boland primoran prekinjati seje, pri čemer je razjarjeni Nikita grozil, da bo Sovjetska zveza zapustila OZN.

S pravo obsedenostjo je Nikita Hruščev interveniral pred glavno skupščino OZN za sprejem Rdeče Kitajske v to mednarodno ustanovo. Pri vseh dosedanjih razpravah v stekleni palači OZN se je Nikita razkazoval kot dosledna figura komunističnega ljudskega tožila, za katerega sta brutalnost in laž najvišji komunistični čednosti. Zanj ne veljajo konvencionalne norme najelemenarnejše olike, on se poživlja na diplomatske manire in strelja s psovkami in zmerjanji ob popolnem pomanjkanju stvarnih argumentov. Kot burja so divjale žaljivke in napadi na Združene države in proti generalnemu tajniku OZN, Hammarskjöldu po sejni dvorani, ko se je z vso nezadržanostjo in histerijo potegoval za sprejem Rdeče Kitajske v OZN.

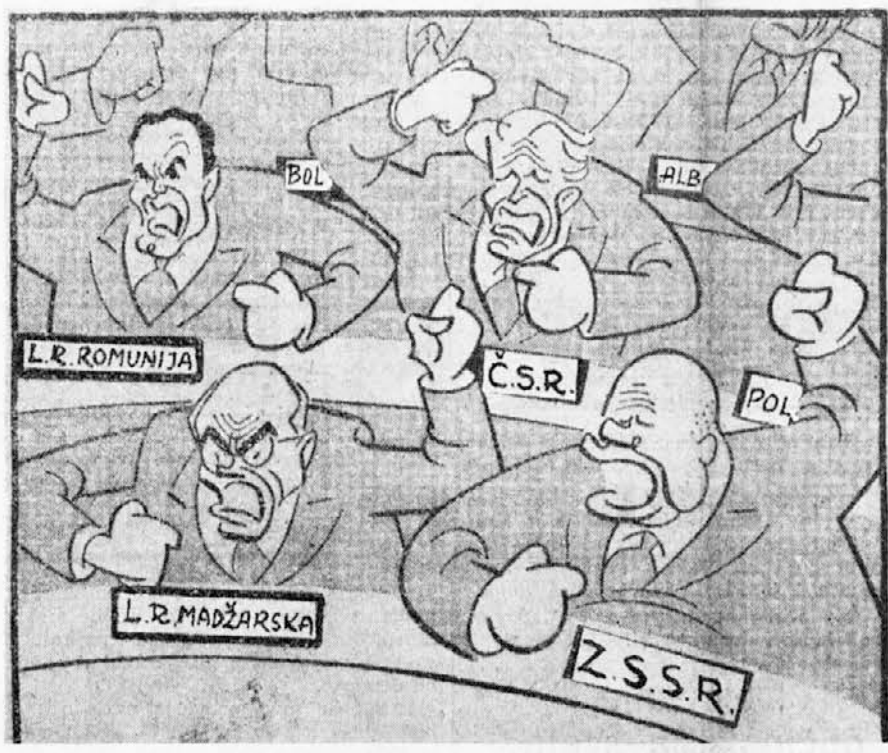
Moskovska »Pravda« je na prvi strani objavila ta zgodovinski govor kremelskega samozvanca. Sele originalno besedilo je svetu posredovalo vso vulgarost in pobalinsko izrazoslovje, ki se ga po 41 letih krvave diktature sramuje sleherni povprečni ruski podanik. Primerjava v uradnim besedilu OZN dokazuje, kako temeljita je morala biti politura tolmachev OZN.

Hruščevski slovospevi Rdeči Kitajski dokazujejo, da so bila vsa poročila svetovnega tiska in radija o namišljenem prelomu osi Moskva-Peking prezgodnja in neprevidna. Čeprav obstajajo med Mosko in Pekingom določena nesoglasja v ideo-

loških vprašanjih, moramo vendar upoštevati, da so ta nesoglasja predvsem notranjega značaja.

Cisti slučaj je hotel, da je ognjevit

debat pred glavno skupščino OZN sodelovala z enajstletnico obstoja komunistične Kitajske. Tega dogodka niso z vso (Nadaljevanje na 2. str.)

NAJNOVEJSI AMERISKI VSEMIRSKI USPEH. Natančno tri leta po odstrelitvi prvega sovjetskega sputnika so ameriški učenjaki poslali okrog Zemlje satelita z imenom »Courrier«, ki naj posreduje radijsko, telefonsko in brojavno povezavo med celinami. V teku pet minut ko leti čez določeno postajo na zemlji, posreduje nič manj kot 34000 besed, to je približno 115 strani obsega knjižice. Telekomunikacijski satelit je kroglja, teška 225 kg, s premerom 1,28 m. Površina krogle je prikrita z 19200 sončnimi baterijami. Satelit kroži v višini 960 km. nad zemeljskim površjem. Za en krožni prelet okrog zemlje potrebuje »Courrier« 105 minut. Ob svojem prvem krožnem preletu je predsednik Eisenhower s posredovanjem satelita sporočil pozdrave predsedniku sedanjega zasedanja OZN.

NAVELICANI KOMUNISTIČNE PROPAGANDE. Partijski funkcionarji so v začetku septembra sklicali v Gdansk delavstvo, ki naj bi poslušalo govor tajnika komunistične partije Gomulke pred skupščino OZN. Skupaj zgnani delavci pa so pričeli najprej godrnjati, nato pa pričeli vzkljkati, da so siti komunistične propagande in da hočejo živeti tako kot živijo delavci na Zahodu. Policija je zaprla 19 demonstrantov.

JUŽNOAFRIKA UNIJA - REPUBLIKA. Kraljica Elizabeta je izgubila še en diamant britanske krone. S pravo burso trgoglavostjo je južnoafriški ministriški predsednik Verwoerd pretolkel z zelo pičlo pečino izklicanje republike. S tem seveda ni rečeno, da bo Južna Afrika izstopila iz Britanske skupnosti narodov. Od podpisa vstopnega statuta l. 1931 se je zamisel Britanske skupnosti narodov močno preobrazila. V Westminsteru so svoječasno smatrali za samo posebi umevno, da dežele »commonwealtha« načelno priznavajo britansko krono. L. 1947 pa se je Indija osamosvojila in se proglasila za republiko, Nehru pa je želel, da tudi

Dogodki po svetu

nova republika ostane še nadalje članica Britanske skupnosti. Tako so našli salomonsko rešitev, da je prvič v zgodovini, s soglasjem ostalih članic sestavljala Britansko skupnost - republika. V enakem položaju je sedaj Južnoafriška republika. Njen nadaljni obstoj v skupnosti je odvisen od njene želje po nadaljnjem članstvu in od soglasnosti ostalih članic.

OZN PROTI SPREJEMU RDEČE KITAJSKE. 26. desetletje je OZN odbila sprejem Rdeče Kitajske v to mednarodno svetovno organizacijo. Od današnjih 99 članic jih je proti sprejemu glasovalo 42, za sprejem 34, medtem ko se je glasovanja vzdržalo 22 držav. Sovjetom se kljub velikim naporom ni posrečilo ustvariti afriško-azijskega bloka v korist Pekinga. Od 24 afriških držav jih je 9 glasovalo za pristop Rdeči Kitajski, Liberija je glasovala proti, 14 afriških dežel pa se je glasovanja vzdržalo. Za vstop so disciplinirano glasovale vse komunistične države, tudi Jugoslavija, pa tudi Danska, Finska, Irsko, Norveška in Švedska. Ameriški delegat se je v podkrepitev argumentov proti sprejemu Rdeče Kitajske skliceval med drugim tudi na Titov govor z dne 15. junija 1958, v katerem je ta dejal: »Zanimivo je ugotoviti, da nas kitajski voditelji napadajo zaradi našega zadržanja v zunanji politiki, koeksistenčni politiki med državami in narodi z različnimi ustroji. Kitajskim voditeljem naša miroljubna politika ni všeč, ali vojna ne more premagati težav pri gradnji socializma niti v deželi, ki šteje 600 milijonov prebivalcev - to dejstvo, ki ga nekateri ljudje radi poudarjajo in zatrjujejo, da bi po morebitni vojni še vedno ostalo 300 milijonov ljudi pri življenju, kar pomeni, da bi jih 300 milijonov požrla vojna, preživelo pa bi vojno 300 milijonov Kitajcev in nihče drugi.« Na jugoslovanskega delegata je ta argumentacija učinkovala kot ledeni tuš na njegovo gorečnost za sprejem v OZN države s tako koncepcijo.

JUŽNOTIROLSKO VPRAŠANJE PRED OZN. Obravnava južnotiroškega vprašanja pred OZN čedalje bolj razvema nacionalistične kroge obeh nasprotnic v tem sporu, Avstrijo in Italijo.

TIBET, MADŽARSKA, ALŽIR IN GOR. POADIZJE PRED OZN. Kljub najostrejšim protestom vzhodnega bloka, je velika večina članic OZN sprejela na dnevni red svojega zasedanja vprašanje sovjetskega vojaškega zadržanja madžarske revolucije l. 1956. Prav tako pa je plenum razpravljal tudi o sovjetskem predlogu glede kolonializma. V tej debati je Nikita Hruščev sprostil vso svojo komunistično ihto. Ko je namreč filipinski delegat dokazoval, da je Sovjetska zveza samo največja, ampak tudi najbolj izkoriščevalna in brezobzirna kolonialna sila na svetu, Nikiti pesti niso več zadostovale, sezul je čevlji in z njim mlatil po mizi in s tem simbolično dokazal tlačanski škorenj sovjetske strahovlade. Za debato o madžarskih dogodkih

Stvarnost in ideološki ter narodnostni pogledi

Medtem ko je bila odločitev glede volitev v pokrajinski svet za demokratične Slovence na Tržaškem preprosta zadeva, je z občinskimi volitvami povsem drugače.

Na pokrajinskih volitvah je samo ob sebi umevno, da nastopamo s samostojno listo, saj nam proporcionalni volilni red v osnovi jamči uspehu primerno zastopstvo in nam tako omogoča, da se po svojih izvoljenih pokrajinskih svetovalcih na primeren način vključimo v skupno delo pri upravljanju pokrajine.

V okoliških občinah, katerim bomo 6. in 7. novembra volili nove občinske uprave pa smo postavljeni pred težavnejšo nalogo. Odkar je bil za porazdeljevanje mandator v manjših občinah uveljavljen sedanji večinski sistem in odkar so krajevni politični prišči jugoslovanskega komunističnega režima in krajevni zastopniki Komunistične partije Italije, vkljub razlikam, ki delijo komunistična tabora, katerima pripadajo, sklenili, da nastopajo

v podeželskih občinah na Tržaškem s skupnimi listami, smo bili demokratični Slovenci potisnjeni v opozicijo, vloga kritikov in nadzorovalcev. Tudi takšna je koristna in potrebna, čeprav prizadetim prav gotovo ne prinaša tistega zadoščenja kot bi ga lahko imeli z lastnim upravljanjem občin.

Jasno je, da životarjenje v vlogi občinske manjšine ne more biti končni cilj. Bistvo in smisel boja za javne položaje je vendar v tem, da posamezne stranke ali skupine preko svojih kandidatov zasedejo mesta, s katerih lahko izvajajo svoj program. Če so same za kaj takega prešibke, potem je razumljivo, da se združijo v začasne koalicije in si tako poskušajo pridobiti večino. To je silvarna politika.

Podeželske občine tržaške okoličnice so po večini svojega prebivalstva, nekatere celo takorekoč izključno slovenske. Ob upoštevanju tudi tega dejstva bi morali demokratični Slovenci torej iskati rešitev, ki naj bi zadostila dvema pogojema: da bi zagotovila občinam, ki so zdaj v rokah komunističnih večin, demokratične uprave in drugič, da bi bili občinski sveti in uprave po svoji sestavi vereni odraz dejanske narodnostne sestave občinskega prebivalstva. Če bi se odločili po prvem pogledu, bi to bila strankarsko-ideološka izbira. V naših okoliščinah, na narodnostno mešanem področju, na katerem živimo, in ko niso uresničene niti še tiste osnovne narodnostne pravice, ki so nam črno na belem svečano obljubljene, je nujno, da moramo upoštevati oba pogleda.

Pri iskanju primerne rešitve, ki naj bi zadostila omenjenima pogojema pa smo na žalost morali spoznati, da razmere na Tržaškem še niso dozorele tako daleč, da bi omogočale sklenitev takšnih treznih in vsestransko sprejemljivih sporazumov. Pokazalo se je sicer, da bi ponekod lahko postavili širše nekomunistične liste, vendar samo, če bi se zadovoljili z vlogo manjšine tudi v upravah občin, v katerih tvorijo Slovenci še vedno narodnostno večino. Teža pa nismo mogli storiti, saj bi s tem prispevali k potvarjanju resnice, na katero se sami sklicujemo in od katere je odvisno priznanje naših manjšinskih pravic.

Na našem mestu bi nihče, ki se zaveda svoje odgovornosti, ne mogel ravnati drugače. Dosledni temu, kar narekuje trezna presoja, gremo demokratični Slovenci v vseh okoliških občinah, v katerih upamo, da si priborimo večino ali vsaj manjšino v občinskih svetih na volitvah sami s Slovensko listo. Tam, kjer pa to ne bi bilo verjetno, dajemo svojim pristašem proste roke, da si na primeren način zagotovijo pri občinskih poslih vsaj delno besedo. Rečemo lahko, da se s tem prav nič ne odrekajo svojim narodom in še manj svojim načelom. Nasprotno, dovolimo si celo trditi, da bodo s svojo prisotnostjo bistveno pripomogli k omiljenju prej izrazito enostransko obarvanih občinskih uprav.

Tako je stvarno stanje za jesenske volitve. Ali se bodo v prihodnosti pokazale osnove za širše in učinkovitejša politična kombinacije, bo pokazala bodočnost. Vsekakor pa tudi takrat to ne bo odvisno samo od nas.

je glasovalo 54 držav, proti 12, med njimi tudi Jugoslavija. Za debato o tibetanskim dogodkih je glasovalo 49 držav, proti pa 13 in od teh tudi Jugoslavija.

POBEG MORNARJA S HRUSCEVE LADJE. Mlad mornar z ladje »Baltika«, ki je pripeljala Nikito Hruščeva v New Yorku, Viktor Janimec, je zbežal in zaprosil ameriške oblasti za zatočišče.

PROTIAVSTRILJSKE DEMONSTRACIJE so uprizorili rimski dijaki po ulicah in razbili avstrijski državni grb. Tudi v Trstu so dijaki poskušali demonstrirati pred avstrijskim konzulatom, pa jim je nakano policija preprečila.

JUGOSLAVIJA IN AVSTRIJA. Avstrijski zvezni predsednik Schürf je v Celovcu

KANDIDATI SLOVENSKE LISTE za pokrajinske volitve

- I. okraj ZORAN SOSIC
- II. okraj Dr. TEOFIL SIMCIC
- III. okraj JOSIPINA PERTOT
- IV. okraj JOZE KRALJ
- V. okraj Prof. IVAN RUDOLF
- VI. okraj Ing. MILAN SOSIC
- VII. okraj JERNEJ STOKA
- VIII. okraj LAMBERT PERTOT
- IX. okraj ELVIRA ZELENJAK vd. UDOVIC
- X. okraj ALOJZ KALC
- XI. okraj Dr. RUDOLF MARC
- XII. okraj KRISTJAN TENEC
- XIII. okraj Dr. BRANKO AGNELETTO
- XIV. okraj FRANC FABRIS
- MARJAN ZAHAR
- IVAN MAVRIC
- Okraj: NABREZINA
- JOSIP TERCON
- Okraj: MILJE, BAZOVICA, DOLINA
- Dr. BRANKO AGNELETTO

izjavil, da je Avstrija močno zainteresirana, da bi z Jugoslavijo živela v miru in prijateljstvu. Nesoglasja so, po njegovem, v glavnem gospodarskega značaja. Obljubil je tudi, da bo Avstrija spoštovala vsa določila o slovanskih manjšinah v deželi. Taka zagotovila pa za Avstrijo niso nič novega in so jih tako koroški Slovenci kot gradiščanski Hrvati že večkrat poslušali.

NE SOGLASJA MED BOLJSEVIKI IN ALBANSKIMI KOMUNISTI. Bukareško komunistično konferenco je albanski komunistični poglavar, Enver Hodža meseca junija ignoriral. Hodža je bil tudi edini komunistični predstavnik vzhodnega bloka, ki se ni udeležil komunističnega pohoda na New York za časa zasedanja OZN. Po sredi spora sta Rdeča Kitajska, ki jo Hodža poveličuje in Tito, ki ga Hodža sovraži. Verjetno pa je, da bodo malega upornika ukrotili ali pa likvidirali.

Titov povratak iz New Yorka

Med Titovo vožnjo na prekomorniku »Leonardo da Vinci« je italijansko-jugoslovanska diplomacija obratovala s polno paro. Zadrege so se kopičile, in protokolarne uganke so belile glave državnikom, politikom, varnostnim organom in vsej zamotani birokraciji. Nekronana kraljevska dvojica Tito-Jovanka je želela - verjetno so bile želje v glavnem na šibkejši strani - zaključiti ameriški Titov izlet z romarjem vzdolž sončne Italije. Načrt je bil odlično izbran. Iz Beograda bi prihitela Jovanka s predsedniško cestno jaho »Rolls-Royce« v Neapelj. Od tu bi se zapozneli medeni tedni obnavljati v Rimu, Anconii, Raveni, Benetkah, in se na italijanskih tleh zaključili v našem mestu.

Za navadnega zemljana in celo za kako redko današnjo kronano glavo bi tako romanje pri današnji turistični tehniki potekalo kot po namazani vrvi. Z diktatorji pa so težave, ne samo v deželi, v kateri vladajo, ampak tudi po svobod-

njaških državah in takih, ki so se komaj otresle diktatorske tiranije.

Z obiski pri zahodnjakih Tito nima sreče. V Parizu se na poti v Združene države ni srečal z De Gaulleom, v Beli hiši v Washingtonu ga ni sprejel Eisenhower in tudi v Italiji je bil samo številka tujkoprometne statistike. Jovankine lepe sanje so se razblinile. S posebnim letalom je odletela možu nasproti. Iz Rima sta odletela v Beograd, čeprav je Tito načelni sovražnik frčanja po zraku.

V Beogradu, na diktatorskih tleh, pa se je vse razvijalo po v že naprej predpisanih načrtih: stotisočglava množica, govorice, strojnično skandiranje, dobrodošlice partijskih pesnikov, čimbumbi vojaških godb in vse ostalo.

Vprašanje je samo, ali ni bilo z vsem tem prizadeto diktatorsko samoljubje, ali bo košarico Jovanka samozvestno tudi pogoltnila? V diktaturah visijo usode narodov na šibki vrvi. Morda bomo doživeli tudi v tem pravilu - izjemo, demokratični Slovenci bi to iz srca želeli.

VESTI z GORIŠKEGA

Južnotirolsko vprašanje pred OZN

Dne 20. t.m. bo plenum OZN pričel z razpravo o sporu med Italijo in Avstrijo zaradi južnotirolske nemške manjšine, za katero Avstrija zahteva popolno samoupravo. Uresničitev te zahteve bi terjala spremembo italijanske ustave v korist Južne Tirolske.

Posebno ogorčenje je v Italiji povzročila prisotnost treh zastopnikov nemške manjšine v New Yorku in posebno še apel senatorja Luisa Sanda in dveh podpredsednikov južnotirolske ljudske stranke Benedikterja in Volggerja na generalno tajništvo OZN. V tem pozivu izražajo nemški zastopniki upanje, da bo zmaga Italije pravica in da bo južnotirolsko vprašanje OZN rešila v duhu načel OZN. Ta dokument so podpisali parlamentarci in 15 pokrajinskih ter 114 občinskih svetovalec.

Italijanski tisk piše o izdajstvu in pravi, da to niso »Južni Tirolci«, temveč zastopniki italijanskega, pa čeprav nemški govorečega dela prebivalstva, ki pripada italijanskemu državnemu ozemlju z imenom »Gornje Poadižje«.

Z uradno uporabo izraza »Južna Tirolska«, zatrjuje ta tisk, so Sand, Benedikter in Volgger označili »Gornje Poadižje«, kjer prebivajo nemški govoreči Italijanci, kot del, ki pripada Avstrijski Tirolski. Po § 241 italijanskega kazenskega zakonika naj bi bil to prestopnik veleizdajca. Tam je namreč rečeno, da se sleher-ki, ki poskuša odtujiti državno ozemlje ali del tega ozemlja v korist druge države, kaznuje s težko ječo.

Kazensko ovadbo proti imenovani trojici so vložili poglavarji MSI, čeprav zastopniki nemške manjšine take očitave niso nikoli zahtevali niti v OZN in niti od italijanske vlade. Tudi rimski »Tempo«, je pri rimskem sodišču vložil kazensko ovadbo proti imenovani trojici in tudi še proti južnotirolskemu senatorju Tinzlu. »Tempo«, ki strogo obsoja novofašistično gibanje, kar naj bi ga kvalificiralo za dekretirano gibanje, zatrjuje, da je Italija v nasprotju s Poljsko in Češkoslovaško po vojni zagrešila veliko napako, da je 200 tisoč Južnim Tirolcem, ki so l. 1939 optirali za Hitlerja, povrnila l. 1945 italijansko državljanstvo. List zaključuje s pristranim diktatorskim žargonom, da bi Italija tudi še danes lahko posnemala Češko in Poljsko.

Današnja italijanska vlada bi bila postavljena pred zelo teško preizkušnjo, če bi morala zaradi preureditve avtonomne pokrajine Bocen-Trient preosnovati svojo ustavo. Preosnova ustave zahteva v zbornici in senatu dvotretjinsko večino. Ta je danes neizvedljiva, saj zavrača tako namero celo socialdemokratski prvak Saragat.

Saragat zatrjuje, da današnje boscensko področje sestavlja tri četrtine »italijansko govorečih« Italijanov, meransko pa tri petine celotnega prebivalstva. Tam, pravi Saragat, bi se z uresničitvijo južnotirolske avtonomije postavilo vprašanje zaščite italijanske večine.

Saragat ponavlja svoj stari predlog, po katerem naj bi boscensko področje razdelili. Severno od Bocna živčim »nemški govoreči« Italijanom, naj bi podelili samoupravo z glavnim pokrajinskim mestom Brixen. Na avstrijska ugovaranja, da bi taka okrnjena pokrajina izgubila svoje srce, ki da je Bocen, odgovarja Saragat, da je to srce po svoji večini že končno-

veljavno italijansko, in da bi bilo nesmiselno postavljati Bocen in Meran pod nadoblast nemški govoreče manjšine.

Tako se Nemcem danes na italijanskih tleh mašuje vse tisto raznarodovanje, ki so ga s tako brezobzirnostjo in nasiljem počenjali nad našimi koroškimi Slovenci zadnjih osemdeset let. Naj si le ogledajo številke ljudskih štetij! Te jim bodo jasno in prepričevalno pokazale, kje so na Koroškem vse prebivali koroški Slovenci in kam so jih nemški nestrpnosti izrinili. Na Koroškem so ustvarjali »nemški čuteče vindišarje« in z njimi se bahajo tudi še danes. Ko smo letos po dolgem in počez križali Južno Tirolsko, smo v premnogih krajih našli na nemški šovinistični izum, na neko vrsto prav takih zlomljenih nemških hrbtnic, ki se štejejo za Italijane, čeprav njihovega jezika niti dobro ne obvladajo. Res je to šele zarodek, ki pa se bo z raznimi ugodnostmi počasi razplodil...

Argentinski škof spodbuja slovensko mladino

Pod zgornjim naslovom priobčuje Koroška kronika članek, ki ga zaradi njegove pomembne vsebine v celoti ponatiskujemo:

Vsako leto praznujejo v farni cerkvi Santa Rosa, v argentinski pokrajini Mendoza, praznik svete Rose Limanske, zaščitnice Južne Amerike. Na povabilo onodobnega župnika, Slovenca I. Tomažiča, se poleg predstavnikov oblasti z guver-

nerjem na čelu odzove tudi ondotni slovenski pevski zbor, ki ga vodi g. ravnatelj Bajuk. Slovenski zbor je med cerkvenimi obredi, ki jih je opravil mendoški škof msgr. Alfonz Maria Buteler, prepeval latinske in najlepše slovenske Marijine in evharistične pesmi. Ker je bil božji hram premašen za veliko množico ljudstva, so obrede in petje prenašali po zvočnikih po širnemu trgu pred cerkvijo. Po opravljeni birmi se je škof Buteler še posebno prisrčno zahvalil slovenskemu pevskemu zboru z naslednjimi besedami: »Naj bi posebno vas mlade, ki vas tukaj mnogo vidim, rad opozoril. Ohranite vedno svoje lepe narodne navade! Čeprav se boste morda popolnoma prilagodili tukajšnji deželi, ne smete nikdar pozabiti svojih narodnih tradicij, najmanj pa svojega jezika. Vsak jezik je veliko bogastvo; materin se toliko večje. Ohranite ga torej ker bo vašim dušam prinašal mnogo dobrega!«

Res plemenite besede, ob katerih bi moral zarzdeti vsak slovenski oče in vsaka slovenska mati, ki pošilja svojega otroka v tujo šolo!

Ureditve grobov

Goriško županstvo sporoča, da je treba bodisi na glavnem kakor tudi na vaških pokopališčih urediti ali očistiti grobove najkasneje do 25. oktobra. Po tem dnevu se ne bo dovolilo več nobeno delo ali čiščenje, ker bo občinska uprava poskrbela za letno čiščenje celotnega pokopališča.

Smrt slovenskega pisatelja

Iz Ljubljane je pred dnevi prišla vest, da je v nedeljo 2. oktobra umrl tam po daljši in hudi boleznini znani slovenski šolnik, pisatelj in zgodovinar Fran Erjavec.

S Franom Erjavcem, piše »Koroška kronika«, je odšla v večnost ena izmed markantnih osebnosti slovenske kulturne in politične zgodovine našega časa. Kot šolnik se je v dobi med obema vojnoma povzpelo do najvišjih mest v slovenski in jugoslovanski šolski upravi, poleg tega pa spisal vrsto učenih in zgodovinskih knjig. Udeleževalec se pa je tudi kot prevajalec leposlovnih del. Posebne zasluge za slovensko kulturo pa si je stekel s svojimi zgodovinskimi deli. Prvi je organično obdelal zgodovino katoliških shodov na Slovenskem. Kot odločenega protikomunistu in zavednega Slovenca so ga med vojno okupacijske oblasti aretirale in odvedle v konfinacijo v Italijo. Tam je ostal še nekaj let po vojni, nakar se je preselil v Pariz. Pred kratkim, ko so ga začele telesne moči zapuščati in je slutil bližajočo se smrt, se je vrnil v domovino in tam nadaljeval svoje delo.

Fran Erjavca so dobro poznali tudi zamejski Slovenci, zlasti na Koroškem, kjer se je večkrat ustavil tudi po več mesecev, da bi se seznanil z vsem koroškim zgodovinskim gradivom, ki mu je služilo pri

Ali si že poravnal naročnino?

Najnovejša Nennijeva cvetka

V zadnji številki »Demokracije« smo opozorili naše bralce na čudno in nerazumljivo stališče socialistov, ki bi hoteli biti demokratje, pa stopajo v sedanjih volilni boj za obnovitev skoraj vseh občinskih in pokrajinskih uprav v Italiji z zagotovilo, da bodo ohranili zaveznost s komunisti v vseh tistih upravah, kjer imajo danes levičarji večino.

Da bi verjetno opravičil zadržanje socialistov do prijateljev komunistov, je te dni v odgovor raznim govornikom, ki so čisto pravilno poudarili, da je treba na volitvah odreči podporo bodisi desnici kakor leviči, skušal Nenni prikazati KPI nič manj kot demokratično silo v državi. Tako si namreč lahko razlagamo stvar, ko beremo v »Primorskem dnevniku« tale naslov: »Nenni poudarja, da desnica, ne KPI prestavlja nevarnost za demokracijo.«

Takim Nennijevim trditvam prav res ne moremo verjeti, ker so preotročje. Da predstavlja tudi desnica nevarnost za demokracijo, to je že res, toda komunisti s svojimi skoraj desetimi milijoni volilcev predstavljajo vsaj petkrat večjo nevarnost, za katero prav nobeden ne more ostati brezbržen. Ne verjeti v tako nevarnost ali celo zanikati obstoj komunistične nevarnosti za italijansko demokracijo, kakor to dela Nenni, je prava blaznost.

Tega bi se morala zavedati vsa demokracijska italijanska javnost in še posebno tisti socialisti, ki so se računali na Nennijevo iskrenost. Sedaj pa ni več nobenega dvoma: PSI je na strani KPI in kot tak

predstavlja že sam nevarnost za demokracijo. Voliti potemtakem za PSI, pomeni voliti proti demokraciji!

Delovanje občinskega sveta

Na seji mestnega občinskega sveta dne 30. septembra je bil po daljši razpravi, v katero so posegli predstavniki vseh političnih skupin, odoben obračun za leto 1959.

Za obračun so glasovali svetovalci DK, PSDI, MSI ter slovenski zastopniki, proti pa so se izrekli komunisti, liberalci in monarhisti.

Tako govori kolonialist XX. stoletja!

Med razpravami v OZN smo zabeležili tudi naslednjo izjavo o kolonializmu:

»Kolonializem je svoje opravil in mrtvih ni moč obuditi. Če kolonialisti nečesto dati neodvisnosti in svobode kolonialnim narodom, potem ti narodi ne bodo imeli druge izbire, kot da se temu sramotnemu zatiranju uprejo. Vsi pošteni ljudje morajo podati roko vsem tistim, ki se borijo za človeško dostojanstvo proti ropanju in proti kolonializmu.«

Ko človek prebira te vrstice, ima vtis, da je te besede izrekel kak predstavniki zatiranega naroda, ki se bori za svojo neodvisnost, v resnici pa jih je izrekel največji sedanji kolonialist XX. stoletja.

Res je, da se je gospod Hruščev zavzel za neosvojene in nerazvite narode, toda s tem se ne bo nikoli opral strašnega madeža, ki ga nosi z ostalimi tovariši, odkar je komunistem zaslužil v srcu Evrope nekaj neodvisne in svobode narode.

O nekdanjih kolonialnih imperijih ni mogoče danes skoraj več govoriti. Vsak dan slišimo, da je bila priznana neodvisnost tej ali oni deželi, in prepričani smo, da bo še marsikateri drugi, kakor hitro bo domače prebivalstvo zadostno pripravilo za samoupravljanje. V tem pogledu ravna skoraj vse zahodne države povsem pravilno, čeprav morajo zaradi tega prestati marsikateri napad od strani komunistov, ker se pač zavedajo, da bi preneljena odločitev lahko pomenila za osvobodjene narode pravo tragedijo namesto samostojnosti. Kaj pomeni včasih naglica, nam dovolj zgovorno pričajo dogodki v Kongu.

Naj le zmerjajo komunisti zahodne državne s kolonialisti in imperialisti zaradi njih predvide politike v nekaterih kolonialnih posestvih, toda s tem ne bodo prepričali, da bo nekoč zgodovina izrekla svojo sodbo, ki se bo prav gotovo takole glasila:

»O nekdanjih kolonialnih imperijih ni več sledu, vsi tamkajšnji narodi so danes neodvisni in svobodni, le sredi Evrope ječijo še vedno pod komunističnim terorjem nekaj svobodni Estonci, Letonci, Litvanci, Čehi, Madžari, Romuni, Bolgari. Hruščeve besede proti kolonializmu zanje niso veljale!

Otvoritev proge Gorica - Nova Gorica

V nedeljo 2. oktobra je bila ob navzočnosti tukajšnjih in jugoslovanskih zastopnikov železnice ter trgovinskih zbornice svečana otvoritev železniške proge Gorica-Nova Gorica, ki ni delovala že trinaest let, a je bila sedaj obnovljena, da bi pripomogla k olajšanju potniškega in

tovornega prometa med sosednjima državama. Svečanosti so se zaključile s skupnim kosilom v hotelu »Pošta«, po katerem so si jugoslovanski gostje lahko ogledali naše mesto.

Urniki na novi progi je naslednji: odhod iz Gorice ob 7.20, 14.14, 20.20; odhod iz Nove Gorice ob 8.05, 14.55, 21.

Začetek šolskega leta

Tudi na naših šolah je bila v soboto 1. oktobra uradna otvoritev šolskega leta 1960/61, redni pouk pa se je pričel naslednji ponedeljek.

Tromesečja novega šolskega šolskega leta, ki so trajala do 15. junija, so takole porazdeljena: prvo se bo zaključilo 23. decembra, drugo bo obsegalo obdobje od 4. januarja do 20. marca, tretje pa od 21. marca do 15. junija. Izpiti vseh vrst se bodo v poletnem roku pričeli 17. junija, v jesenskem 4. septembra, mature 3. julija odnosno 18. septembra.

Kot pouka proste dneve je ministrstvo določilo: 4. okt. - praznik sv. Frančiška, 1. nov. - Vsi sveti, 2. nov. - dan mrtvih, 4. nov. - praznik zmage, 8. dec. - praznik Brezmadežne, od 24. dec. do 3. jan. božični prazniki, 6. jan. - sv. Trije kralji, 11. febr. - obletnica Lateranskih paktov, 19. marca - sv. Jožef, od 30. marca do 3. apr. veliko-

SLOVENC, SLOVENKE!

Prispevajte v volilni sklad SLOVENSKE LISTE!

Prispevke nabira tudi uredništvo »Demokracije«

nočni prazniki, 25. apr. - praznik osvoboditve, 1. maj - praznik dela, 11. maj - Vnebohod, 1. jun. - sv. Reš. Telo, 2. jun. - praznik Republike.

K tem praznikom je treba še dodati praznik domačega patrona, ki bo tu pri nas 16. marca, ter štiri proste dneve, ki jih bo v zimskem času lahko po uvidevnosti odredilo Šolsko skrbništvo.

Nekaj podatkov o naših šolah

Po podatkih, s katerimi lahko razpolagamo, se je letos v goriški pokrajini vpisalo na naše srednje šole 329 dijakov, na osnovne šole pa 456 otrok.

Na posameznih srednjih šolah je stanje naslednje: višja gimnazija in licej 33 dijakov, učiteljske 20, nižja srednja šola 126, strokovna šola 150. Na osnovnih šolah pa se nam prikaže tale slika:

Sole goriškega didaktičnega okrožja obiskuje skupno 257 otrok, ki so takole porazdeljeni: ul. Croce 46, ul. Randaccio 17, Standerž 43, Podgora 18, Pevma 32, St. Maver 12, Steverjan 42, Valerišče 27, Jazbine 5, Plešivo 9, Skrljevo 6.

V doberdopskem didaktičnem okrožju štejejo naše šole 199 otrok, in sicer Doberdob 45, Jamlje 25, Dol 17, Sovodnje 40, Rupa 38, Gabrije 13, Vrh 21.

K tem podatkom moremo še dodati številko otročičev, ki letos obiskujejo naša dva mestna vrtca: ul. Croce se jih je vpisalo 15, v ul. Randaccio pa 18, kar pomeni, da imamo med nami še zavedne starše, ki se zares zavedajo svoje dolžnosti.

sestavljanju njegovega največjega zgodovinskega dela, »Zgodovine koroških Slovencev«. Delo ki ga že več let objavlja »Koroška kronika«, ima trajno znanstveno vrednost za celotno slovensko kulturo, je pa obenem najlepše darilo gorečega slovenskega rodoljuba koroških Slovencev.

V zadnjih letih je Fran Erjavec začel sestavljati tudi podobno zgodovino primorskih Slovencev in se je zato nekajkrat mudil na Goriškem in Tržaškem, da bi si tudi tu ogledal vse potrebno gradivo. Trenutno nam ni znano, ali je delo že dokončano ali ne, smo pa vseeno hvaležni Franu Erjavcu za vse, kar je napravil za naš narod, ter se z ostalimi Slovenci spoštljivo klanjemo njegovemu spominu.

Štandrež

»Demokracija« ni še pozdravila našega novega župnika čg. Zorža, zato čutimo dolžnost, da ga pozdravimo v tej številki in da povemo vsej javnosti, da smo s čg. Zoržem prav zadovoljni.

Upamo, da bo tudi on zadovoljen z nami. Zavedamo se, da so časi zelo resni in da vsakdanje prilike zahtevajo zlasti od nas Slovencev v zamejstvu strogo pazljivost in veliko skrb, da ohranimo zdravo moralo v javnem in družinskem življenju. Pa tudi globoko zvestobo naši veri in našemu rodu.

Prepričani smo, da nam bo naš dušni pastir pri tem prizadevanju pomagal.

Umrla je gospa Čuk

Zadnje dni septembra so na pevmnškem občinskem pokopališču položili k večnemu počitku gospo Viktorijo Čuk iz Gorice, ki je večji del svojih let preživela v domači trgovini koles pri glavni cerkvi. Sinom in ostalim sorodnikom naše iskreno sožalje.

Nov dom onemoglih

V nedeljo popoldne so ob prisotnosti ministra Tessitorija ter tukajšnjih oblasti oblasti otvorili novi Dom onemoglih, ki ga je goriška občina zgradila v Ločniku, ob glavni cesti, ki vodi proti Vidmu.

Ker je mogla občina zaradi premajhnih denarnih sredstev dokončati le tretjino poslopja, je minister Tessitori na županovo prošnjo izjavil, da se bo za stvar osebno zanimal. Če ne bo posebnih ovir, se predvideva, da bo Dom v celoti dognan do konca prihodnjega leta.

Naši mladini v vednost

Iz nekaterih tukajšnjih listov smo pred kratkim izvedli, da so v teku priprave za neki »Mladinski dan«, na katerem se bo zbrala mladina iz Trsta, Gorice, Benečije in Koroške, poleg njega pa bodo nastopili kot gostje mladinci iz Nove Gorice in Kopra.

Mi nimamo sicer nič proti temu, da se mladina zabava, toda v tej priložnosti moramo le opozoriti našo mladino, da bo

Komunistična besedarska ofenziva pred plenumom OZN v New Yorku

(Nadaljevanje s 1. str.)

pompoznostjo slavili samo v Pekingu, ampak z nezmanjšanim pompom tudi v Moskvi. Sovjetski tisk je obletnici posvetil navdušene članke.

V paradni uniformi z ducati kolajn in s termovico pod pazduho, iz katere je od časa do časa potegnil po krepak požirek, se je tudi kubanski diktator Castro korajžil pred glavno skupščino OZN in trpinčel redke poslušalce polne štiri ure in pol. Med drugim je Američanom žugal, da jih bo pognal iz oporišča Guantanamo. Odgovoril mu je ameriški delegat, admiral Burke, ki je zagotovil, da bo vsak napad na Guantanamo avtomatično sprožil povračilni udar. Če bo Hruščev izpolnil svojo obljubo, je dejal admiral, in obsul Združene države s točo atomskih bomb, bo v naslednjem trenutku Sovjetska pokončana.

Za Castrom je spregovoril še tretji nevtralistični diktator (prvi med temi je bil Tito), Naser, ki je zahteval plebiscit v Alžiru pod nadzorstvom OZN. Četrty nevtralistični diktator, Indonezijski Sukarno se je pridružil Hruščevi zahtevi po premetitvi sedeža OZN v Azijo, Afriko ali Zenevo. Čeprav so prebivalci Nove Gvineje vse prej kot Indonezijski, jih je z imperialistično gesto zahteval zase, v isti sapi pa je zahodnjake zmerjal za imperialiste, ker niso v Kongu na stečaj odprli vrat komunističnim zavojavalcem, ki jih je zastopal na hladno postavljeni Lumumba. Ob koncu je Sukarno predložil resolucijo petih »izvenblokovskih« držav (Indonezija, Indija, Združene arabske republike, Jugoslavije in Gane), s katero so te države brez prehodnega posvetovanja z Združenimi državami in z očitnim prišepetovanjem Nikite Hruščeva hotele izsiliti sestanek Eisenhower-Hruščev. Pre-

dlog pa so zopet odtegnile.

Nikita Hruščev je potemtakem spravil v žep kar kopicu neuspehov in to ga je tudi tako razdražilo. Najprej je ogromna večina članice na vsa njegova zmerjanja in klevetanja generalnega tajnika OZN, Hammarskjoldta, z gromkim ploskanjem potrdila svojo solidarnost z generalnim tajnikom OZN, ki je tako nepristransko poskušal urediti zmedene kongoške zadeve. Da je pri tem preprečil Hruščeve namene, je samo prav in pravično. Vse nove afriške članice so Hammarskjoldtu izrazile svoja priznanja in tako je Hruščev odšel z dolgim nosom. Drug poraz je doživel njegov predlog o zamenjavi generalnega tajnika s kolektivnim tajništvom, ki naj bi ga sestavljalo po en zahodnjak, en vzhodnik in en nevtralec. Pri tem porazu mu je celo Nehru spodmaknil nogo. Isto usodo je doživel Hruščev predlog za premetitev sedeža OZN v Azijo, Afriko ali v Zenevo. Prav tako je propadla njegova zamisel o sestanku Eisenhower-Hruščev in končno je pogorel še s predlogom o sprejemu Rdeče Kitajske v OZN.

Za slovo pa je Nikita pogorel še s svojim predlogom naj bi se na plenumu razpravljalo o razorožitvi, kjer bi Nikita postreljal še preostalo propagandistično municijo.

Vsi taki predlogi in še kup drugih bi v domovini »ljudskih demokracij« doživeli soglasno odobravanje s pomočjo tajne policije in partijskih aktivistov. OZN pa še ni tako daleč, ne premore niti tajne policije niti partijskih aktivistov - in tako je Nikita odšel iz New Yorka - praznih rok. Povrh pa je s svojim obnašanjem pred vsemi svetovnimi državami dokazal, kaj čaka narode, če bi po kaki strašni nesreči padli v brezno komunistične diktature.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V soboto, 15. oktobra 1960 ob 21. uri v dvorani na Stadionu I. maj Vr-delska cesta, 7

„Glasbena skrinjica“

Igra v štirih dejanjih

Spisal: GEORG KAISER

Prevedel: Janko Moder

Režiser: Fran Zizek, k. g.

Scenograf: Jože Cesar

Osebe: Pierre Chaudraz - Jožko Lukeš Noelle - Zlata Rodošek - Paul Chaudraz - Julij Guštin - Parmelin, župan - Stane Raztresen.

V nedeljo, 16. oktobra ob 17. uri v Zadrženem domu na Kontovelu

V torek, 18. oktobra ob 20.30 v kinodvorani v Skednju

V nedeljo, 23. oktobra ob 20. uri v kinodvorani v Križu

„Glasbena skrinjica“

Spisal: GEORG KAISER

NIGERIJA SE JE OSAMOSVOJILA

V začetku tega meseca je Afrika pozdravila svoj najmlajši in največji narod. Neodvisna država Nigerija je po površini skoraj štirikrat večja od Jugoslavije, šteje pa okrog 26 milijonov prebivalcev, več kot katerikoli druga afriška država. Nigerijo sestavljajo številna ljudstva, in samo neznaten del prebivalstva je izsolan. Prav zato ne bo lahko deželo učinkovito upravljati.

Dvoje vprašanj ogroža že ob samem rojstvu novo državo: preprečiti mora razcep številnih ljudstev, ki so jih Britanci umetno povezali v državno skupnost. Drugo vprašanje, ki ga mora nova država rešiti, je demokratična uporaba političnih ustanov za čim hitrejši gospodarski razvoj dežele. Smotrna rešitev obeh vprašanj postavlja tudi to deželo - prav tako kot Kongo - pred življenjsko važno preizkušnjo.

Z razliko od Konga pa razpolaga nova neodvisna država s pomembnimi prednostmi. V zadnjih letih svoje kolonialne vladavine so Britanci v svojo vno pospeševali politični razvoj nigerskega prebivalstva. Takoj po letu 1900, ko je britanska vlada prevzela ogromno področje od družbe »Royal Niger Company«, je pričela z uvajanjem »indirektnega vladanja«, z ustanavljanjem domačinskih krajevnih ustanov.

Ta ustroj je v prvih letih temeljil na tradicionalni oblasti plemenskih poglavarjev in ni imel z modernim političnim življenjem še nobene zveze. Sebe stalno naslanjajoč priliz trgovskih podjetij v deželo, je med Afričani vzbudil potrebo po udeležbi na političnih dogajanjih dežele. Politično šolanje so predvsem pospeševali misijonarji, ki so prihajali v deželo kot učitelji.

Ze nekaj desetletij sem so nigerski imovitejši krogi pošiljali svoje sinove na šolanje v tujino. Tako je nastala plast prebivalstva, ki jo je navdihovalo politično stremeljenje po vzorih zahodnega sveta. Ta plast se je čedalje večala, posebno po obalnih predelih dežele, medtem ko so severni predeli, kjer so držali oblast v svojih rokah mohamedanski kralji in veljaki, močno zaostajali. Posledica tega razvoja je bila, da so južni predeli že l. 1922 dobili lastni zakonodajni svet.

Vendar je od tega časa poteklo še polnih 22 let, preden so se pokazali prvi obrisi bodoče državne skupnosti. Leta 1944 je takratni guverner Richards zahteval od britanske vlade, naj deželi podeli ustavo. Richardsova ustava je ustvarila okvir za nadaljni politični razvoj dežele. Zakonodajni parlament in svet poglavarjev so ustanovili v severnih predelih dežele. Temu so sledili parlamenti za zahodne in vzhodne predele, katerim je načeloval orednji zakonodajni svet za celotno področje kolonije.

Na ta način so tri najvažnejša plemena: Yoruba na zahodu, Ibo na vzhodu in muslimanski Hausa na severu dobila svoje lastne parlamentarne ustanove s federalnim parlamentom na čelu. Vsi ti štirje parlamenti so v začetku funkcionirali le kot posvetovalni organi, člane pa je imenovala kolonialna oblast. Leta 1951 so v Londonu izdelali novo ustavo za Nigerijo in izvedli prve volitve za vse štiri parlamentarne ustanove. Volitve so se vršile po posrednem ustroju s posebnimi volilnimi kolegi.

Leta 1954 so Britanci strogo centralistični ustroj preustrojili v samoupravnega. Posameznim pokrajinam so podelili levji delež oblasti in samo zunajo politiko, vojsko in finance so podredili osrednji vladi. Istočasno so Britanci prvič izvedli direktne volitve v zahodnih in vzhodnih predelih dežele. Leta 1957 so v teh dveh področjih izročili vso izvršno oblast v domačinske roke. Na severu je ostalo še

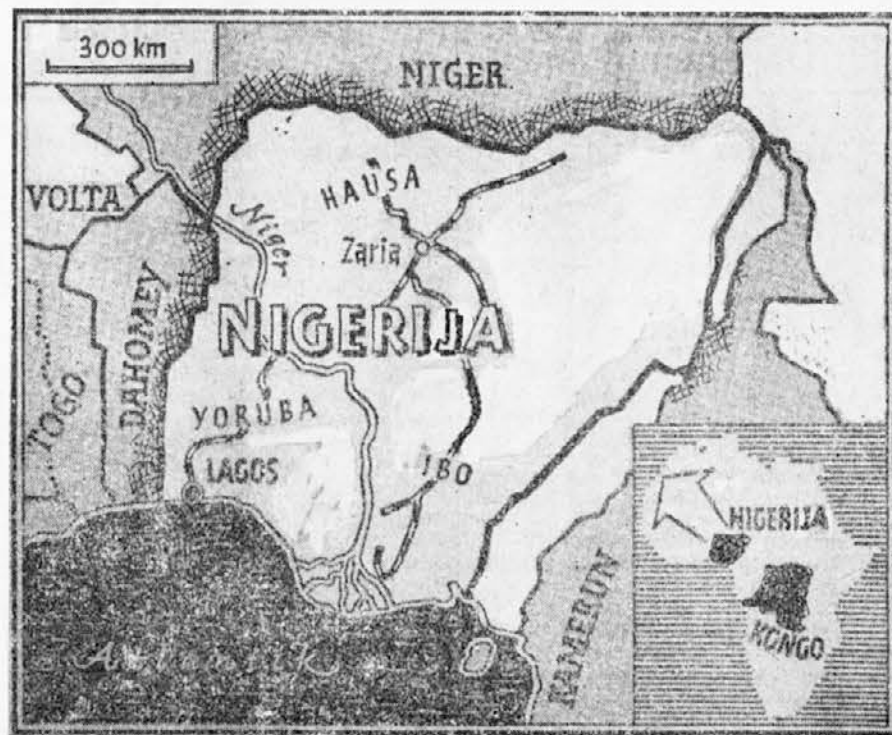
vse pri starem. Mohamedanski fevdalci so se bali demokracije in neodvisnosti v začetku, da bi s takim razvojem usahnili njihova oblast. Na nigerski konferenci l. 1958 pa so se zastopniki severnih predelov izrekli za avtonomno deželo, ki tvori sestavni del bodoče zvezne države Nigerije.

Na srečo pospešuje gospodarska struktura Nigerije v nasprotju s Kongom tesno sodelovanje med posameznimi pokrajinami. Nobena od nigerskih pokrajin ni tako bogata in gospodarsko samostojna, da bi lahko zavladovala nad sosedo. S svojimi bogatimi plantažami kakaoa, obširnimi gozdovi in farmami kavčuka je trenutno najbogatija zahodna pokrajina Yoruba. V zadnjem času pa so v vzhodni pokrajini Ibo našli bogate vrelce petroleja. Severna pokrajina Hausa je za enkrat še najubožnejša, vendar so v zadnjem času našli ležišča najrazličnejših rud, kar bo vsekakor pospeševalo gospodarski razvoj dežele.

Britancem je vsekakor treba priznati, da so novo neodvisno afriško deželo Nigerije dobro pripravili za njen bodoči samostojni razvoj. Na čelu bodočega razvoja stojita dve osebnosti: državni poglavar Azikiwe, ki je od kentske knežjine prejel v roke izjavo o neodvisnosti Nigerije, je izredno izobražen voditelj. Njegov učitelj v Združenih državah je bil Ralph Bunche, vzor pa Abraham Lincoln. Njegov sodelavec je Bolewa, prvi nigerski predsednik Nigerije, ki izhaja iz severnih predelov države. Bil je mnogo let srednješolski profesor, od l. 1953 do

1957 pa prometni minister.

Tako je Nigerija več ali manj pripravljena dosegla svojo neodvisnost in vsi demokracijski narodi ji želijo čim več uspeha.

ARHIMEDOVA SMRT

Zgodba o Arhimedu se je pripetila nekoličko drugače, kot o njej že od nekdaj pripovedujejo: res je, da so ga ubili, ko so Rimljani zavzeli Sirakuze, ni pa točno, da bi bil rimski vojskač vdrl v hišo, da bi jo oplenil in da bi ga bil Arhimed, zaprt v geometrične konstrukcije, jezn nadrl: »Ne dotikaj se mojih krogov!«

Prvič ni bil Arhimed nikak raztreseni profesor, ki ne bi bil vedel, kaj se dogaja okrog njega, ampak je bil že po naravi pravi vojskač, ki si je za Sirakuze izmislil vojaške stroje za obrambo mesta; drugič ni bil rimski vojskač kak pijan razbojnik, ampak izobražen in častilpen polkovnik Lucius, ki je točno vedel, s kom ima opravka. Ni prišel torej zato, da bi plenil, ampak je na pragu po vojaško pozdravil in dejal: »Pozdravljen, Arhimede!«

Arhimed je pogledal s svoje voščene tablice, na kateri je bilo nekaj vrisane, in dejal: »Kaj pa je?«

»Spoštovani Arhimede«, je dejal Lucius, »mi prav dobro vem, da bi se Sirakužani brez tvojih vojni strojev ne bi bili mogli držati niti en mesec, tako pa smo imeli z njimi opravka kar čeli dve leti. Izvrstni stroji, vsa čast!« Arhimed je z roko zamahnil: »Prosim te, to ni nič posebnega, preprost metalni stroj - navadna igračka. Z znanstvenega stališča nič posebnega.«

»Zato pa z vojaškega«, je pripomnil Lucius. »Poslušaj, Arhimede, prišel sem te prosit, da bi delal z nami!«

»S kom?«

»No, z nami Rimljani. Tudi ti bi moral vendar vedeti, da je Kartagina obsojena na smrt. Zakaj bi ji torej še pomagal? Mi bomo s Kartagani napravili kratek proces, da se boš kar čudil. Zato bi jo raje potegnili z nami!«

»Zakaj?« je momljal Arhimede. »Slučaj-

no smo mi sirakuški Grki, zakaj naj bi torej hodili z vami?«

»Zato, ker živite na Siciliji, mi pa rabimo Sicilijo!«

»In zakaj jo pravzaprav potrebujete?«

»Ker moramo zavladati Sredozemskemu morju.«

»A tako«, je odvrnil Arhimede in zvedavo motril svojo voščeno tablico. »In zakaj vam je Sredozemsko morje tako potrebno?«

»To je vendar preprosto. Kdor obvlada Sredozemlje, je gospodar sveta«, je menil Lucius, »to je vendar jasno!«

»Kaj prav morate zagospodariti vsemu svetu?«

»Da. To je poslanstvo Rima. Gospodovali bomo vsemu svetu - to je jasno kot beli dan.«

»Vse je mogoče«, je odgovoril Arhimede in nekaj popravljal na svoji tablici. »Ali jaz bi vam tega ne svetoval, dragi Lucius. Pomisli samo: gospodar sveta - obramba take postojanke vas bo stala orjaških naporov. Skoda za žrtve, ki bodo potrebne...«

»Te nam niso mari, ali mi bomo mogoče na država.«

»Mogoče država«, je momljal Arhimede. »Če potegnem mali ali veliki krog, ostane vedno samo krog. Vedno bodo tudi meje - nikoli ne boste brez mej, ljubi Lucius. Kaj misliš, da je velik krog polnejši od malega? Misliš, da si že velik matematik, če umeš zarisati velik krog?«

»Vi Grki se vedno igrakate z argumenti, ga je zavrnil polkovnik Lucius. »Mi pa naše resnice drugače dokazujemo!«

»S čim pa?«

»Z dejanji! Tako smo vam n. pr. pobrali Sirakuzo. Ta je sedaj naša. Ali ni to dovolj jasn dokaz?«

»Vsekakor«, je dejal Arhimede. »Sirakuze ste zares zavzeli; samo to ni več Sirakuza kot je bila doslej. To je bilo veliko in znamenito mesto. Sedaj ne bo

Gospod urednik!

V teh predvolilnih dneh preživljam kot eden izmed malo pomembnih členov volilne dejavnosti svojevrstne pripetljaje.

nikoli več tako. Skoda!«

»Zato pa bo velik Rim. Rim mora postati največja sila na svetu!«

»No, kar se tiče moči«, je dejal Arhimede, »jaz sem neznaten fizik, dragi Lucius, in bi ti nekaj povedal. Moč je pentlja.«

»Kaj se to pravi?«

»Tak je zakon, moj dragi Lucius. Moč nastaja z učinkovitostjo povezave. Čim drzejši boste, temveč moči boste morali uporabiti; ali nekoč bo prišel trenutek...«

»Kaj hočeš s tem reči?«

»Nič: nisem prerok, moj ljubi Lucius; sem samo fizik. Moč je pentlja. Kaj več o tem bi ti res ne vedel povedati.«

»Poslušaj, Arhimede, ali ne bi kljub temu hotel delati z nami? Ne moreš si niti predstavljati, kakšne nove možnosti bi se ti odpirale v Rimu. Najmočnejše stroje na svetu bi lahko gradil...«

»Mi boš že oprostil, ljubi Lucius, jaz sem že star in bi rad samo še eno ali dve stvari izpeljal. - Kakor vidiš sem tu nekaj zasnoval.«

»Ljubi Arhimede, kaj te ne zapeljuje misel, da bi z nami izbojeval premoč nad svetom? Zakaj molčiš?«

»Oprostite, ga je zavrnil Arhimede, sklonjen nad svojimi voščeni tablicami, »kaj si že pravkar dejal?«

»Ali ne boš že oprabil, ljubi Lucius, da podjarmil vsega sveta?«

»Hm, svetovna nadoblast!« je dejal Arhimede zamišljeno. »Ne huduj se, ali tu imam nekaj važnejšega pred seboj. Veš, nekaj trajnejšega. Nekaj, kar bo ostalo, kar bo veljalo za vse večne čase.«

»In kaj naj bi to bilo?«

»Pozor, ne briši mojih krogov! To je obrazec za izračunavanje krožnega izseka.«

Kasneje so izdali poročilo, v katerem je bilo rečeno, da je učeni Arhimede po nesreči umrl.

Ker sem že precej v letih, morda ne razumem »modernih časov«, v katerih tako radi malikujemo udobnosti; ali udobnosti se pri nas ne omejujejo - kot drugod po svetu - na motorna vozila, ameriške kuhinje, razkošna oblačila i. p., ampak so se naselila tudi v človeška srca in njegov razum.

Ob številnih srečanjih z volivci sem pomislil, kako vse drugačna bi bila zavest nekaterih volivcev za javna, politična in kulturna vprašanja, če bi n. pr. tudi pri nas uvedli švicarsko demokracijo, o čemer se je v ostalem že večkrat javno razpravljalo. Kaj pravi ta demokracija? Med drugim predpisuje, da o namestitvah javnih uslužbencev, občinskih in kantonalnih uradnikov, šolnikov suvereno odloča z ljudskim glasovanjem prebivalstvo občine, za katero se službeno mesto razpisuje. Osnovni pogoj je seveda predpisana strokovna izobrazba. »Lestvica« pa poleg marljivosti, vestnosti in podobnih odlik odločilno upošteva mnenja prebivalstva, ali se prosilec izven svoje službe javno, politično (strankarska pripradnost je brez pvliva), gospodarsko, socialno in kulturno udeležuje v korist skupnosti.

Ce bi pri nas sodoščevala pri namestitvah poleg ustrezne kvalifikacije tudi še ljudska sodba (stariši dijaštva) o prosilčevem javnem delu, bi se političnemu delavcu gotovo ne pripetilo, da bi ga šolnik, ki uživa sadove eminentno političnega dela, zavrnil - ne z izgovorom, da ne pripada dotični stranki -, ampak s totalno politično nevzgojo in pomanjkanjem državnostnosti: »Jaz se za politiko ne brigam, meni politika ni mar, kar pojditela! Ta gospod - in še drugi z njim obeh spolov - demokracije ne pozna, zato tudi ne njenih dolžnosti in pravic. Zanj še vedno misli »dušec« ali kak njemu podoben. Živi v čistem fašizmu, čeprav ni misovec. V 15 letih demokracije se ni naučil ničesar; navajen je uživati sadove tistih, ki se s politiko mučijo zato, da bi tudi njemu bilo bolje. Kako naj tak šolnik vzgaja vsestransko, tudi politično dozorevajočo mladino, ne mislim ideološko.

Podobne odgovore pri nekaterih naših razumnikih bo prejel in jih prejema tudi kulturni delavec, kajti - povejmo odkrito -, da se velik del naših razumnikov zanima za kulturno in javno življenje našega naroda samo toliko, kolikor se s takim delom zasluzi. Tako stanje pa je nevzdržno, zato mislim - in z menoj so verjetno podobnih misli vse politične stranke -, da bi se morali v bodoče naši politični zastopniki resno zavzemati za uvedbo švicarske demokracije, vsaj v pogledu krajevnih javnih namestitev.

Boste videli, kako bodo v takem primeru oživeli današnji javni, politični in kulturni menefregisti, ne zaradi spoznanja, kar bi iskreno želel, ampak zaradi kruhka. - Pa brez zamere!

Matija Volačev

Literarne novosti

Z nastopom daljših noči bomo spet z večjim užitkom segli po slovenski knjigi. Izdaje izredno poštvalne SKA v Buenos Airesu ne bi smele manjkati na knjižni polici sleherne slovenske hiše v zamejstvu. Posebno priporočamo zbirko »Dnevi smrtnikov«, ki prinaša 24 črtic sedemnajstih pisateljev in pesnikov. Delo je razdeljeno v štiri poglavja: dan, noč, mrak in sij. Zamisel in izbiro je oskrbel Alojzij Geržinc. Delo Slovenska likovna umetnost v zamejstvu je izredno zanimivo; med sodelujočimi je tudi naš znanec, prof. France Gorše. Meddobje, kulturna revija prinaša najzlahnejše sadove slovenske zamejske umetniške ustvarjalnosti. V Trstu pa je po poetičnih zopet izšla »Mladika« s pestro in zanimivo vsebino.

POD ČRTO

PRED ŠTIRIMI DESETLETJI Prvi koraki slovenske državnosti

5.

IZGUBA CELOTNE SLOVENSKE KOROSKE

V obeh dneh 30. aprila in 1. maja je na frontah vladalo zatijše, razen nekaj prask v Podroščici in izgube mostišča pri vasi Dule. Naše čete so se zbirale na starih postojankah. Na velikovškem mostišču so prvo črto zasedali trije bataljoni. Desni odsek 3. bataljon Mariborskega pešpolka; srednji odsek 3. bataljon Celjskega pešpolka; levi odsek 1. bataljon Celjskega pešpolka. 1. bataljon Slov. planinskega polka in 1. bataljon Mariborskega pešpolka sta ostala v rezervi.

Dne 2. maja so Avstrijci ob 3 uri zjutraj pričeli s 30 topovi obstreljevati Velikovec, ter nato napadli s tremi bataljoni rednih čet in 12 četami prostovoljcev naše postojanke. Naše čete so se v začetku zelo hrabro bojevale, ali že ob 7 uri zjutraj je desno krilo popustilo. Rezervni bataljon se je sicer naglo spoprijel s sovražnikom, vendar ni bil kos avstrijski premoči. Prišel je splošni umik proti mostu, ki so ga Avstrijci silovito obstreljevali s topovskim ognjem. Glavni del posadke se je sicer pravočasno potegnil čez most, znatni oddelki pa so ostali na drugi strani. Večino so Avstrijci ujeli, nekaj skupin je potoči prekorajilo Dravo. Od obeh slovenskih polkov nam je ostal šibak bataljon, ki je branil južno obalo Drave. Oba mosta sta bila porušena.

Naslednji udarec so Avstrijci pripravili in izvršili na levem boku dolge dravske fronte, na odseku Galicija-Smarjeta-Sele. Ta odsek je branil 3. bataljon Ljubljanskega pešpolka. Avstrijci so razširjali komunistične letake, v katerih so zatirje-

jevali, da je bil v Ljubljani ustanovljen vojaški svet, ki da bo s sorodnim avstrijskim komunističnim vojaškim svetom uredil koroško vprašanje. Ti letaki pisani v slabi slovenščini so povzročili precej zmede med našim vojaštvom.

Po taki »moralni pripravi« so Avstrijci navadili tudi na ta odsek z oklopnim avtomobilom, močnim bataljonom rednih čet ter osmimi četami prostovoljcev, katerim sta pomagali dve topniški bateriji. Naši so se v začetku zelo dobro držali. Poveljnika odseka kap. Razlaga je tu prehitela smrt, kar je povzročilo umik demoraliziranih enot. Le nekaj častnikov in vojakov se je še upiralo vse do popoldanskih ur. Del naših čet, ki se je od Apač umikal proti jugu, se je razmestil po Obiru. Poveljstvo vzhodnega odseka je zapovedalo umik do višine Pliberge z naslonom na Dravo in dalje na Peco. To se je izvršilo ponoči med 4. in 5. majem.

V teku 5. maja so Avstrijci nadaljevali s prodiranjem, kar je med našimi razredčenimi četami povzročilo pravo paniko. General Maister je spričo naših porazov, okrepljen dravograjsko posadko. Eno četo je general odposlal v Guštanj, ki je skupno s četo por. Malgaja zapirala pot proti Dravogradu, da bi tako omogočila umik in koncentracijo razbitih delov vzhodnokoroškega odseka. Dne 6. maja so Avstrijci z veliko premočjo napadli zaščiteni. V silovitem boju je padel poročnik Malgaja, junak koroškega vojevanja. S svojo hrabrostjo je por. Malgaja pripomogel, da so se razbiti deli zbrali. Dravograjsko skupino, ki so jo napadale poleg koroških čet še študentovske čete in dva dunajska bataljona, je poveljstvo umaknilo v višino Vuhreda.

Tako so se Avstrijci pririnjili do same štajerske meje in poskušali po dravski dolini predor proti Mariboru in po milinski dolini proti Sošanju. Zbrane in okrepljene slovenske enote pa so jih izrinile iz Marenberga, Mute in Vuženice na črto Dravograd-Pliberge-Solčava. Tu se je 9. maja fronta tudi ustavila.

Na zahodnem odseku je poveljstvo Dravske divizije poslalo bataljon 7. peš. puka iz Kranja na Jezersko. Ta je Avstrijce ustavil južno od Zelezne Kaplje. V Podroščici se je moral kap. Martinčič umakniti veliki avstrijski premoči. Nekaj naših enot se je umaknilo skozi predor na Jesenice, drugi oddelki so morali čez Karavanke.

Tako se je akcija z dne 29. aprila spreminila v pravo katastrofo. Ti dogodki so seveda z vso težo pritiskali na mirovno konferenco v Parizu, posebno še, ker so se Avstrijci trudili, da prikažejo naš poraz kot splošen ljudski upor proti slovenski oblasti na Koroškem.

Nevarnost za izgubo Štajerske, ki je ostala skoraj nezaščiten, je prepričal general Maister, ki je zaradi avstrijskih napadov na Radgono, sklenil z graško vlado v podrobnostih izdelano pogodbo o demarkacijski črti. Ker te pogodbe slovenske čete niso prekršile, ni imela graška vlada povoda za napad, čeprav jo je koroška vlada k takemu napadu hujkala. Tako je Maister svoje čete lahko premestil v Dravograd kot smo že omenili.

Na povabilo avstrijske vlade so 9. maja pričela v Celovcu pogajanja za premirje. V imenu Slovenije je sedaj vodil pogajanja zastopnik Vrhovne komande, ki je odločno zahteval, da se obnovi stanje, kakršno je bilo 29. aprila. Avstrijci na te pogoje niso pristali in pogajanja so se 16. maja razbila.

Poraz je v Sloveniji izzval veliko hudovanje. Dejansko nosi krivdo za vse te poraze neizkušenost in popolna nepriljubljenost političnih strank, kar so izkoristili komunistični infiltriranci, povratniki iz ruskega ujetništva, ki so že takrat, čeprav neorganizirani, pripravljali boljše zvezo Slovenije.

NASA ZMAGOVITA OFENZIVA

V prvih dneh maja je bila v Sloveniji proglašena mobilizacija. Istočasno so pričele v Slovenijo prihajati prve srbske enote: 1., 5., 8. pešpolk, topništvo in ko-

njenica. Vse to se je dogajalo po ukazu Vrhovne komande.

Dne 18. maja 1919 je bila razvrstitev naših čet v glavnem izvršena. Na štajerskem bojišču so bili razmeščeni: Mariborski, Karloški in Tržaški pešpolk. Vzhodnokoroški odsek od Dravograda in Slovenjgradca do Solčave: Slov. planinski polk in nekaj topništva. Jezersko: 2. bataljon 7. srb. pp. 2 topniški bateriji. Zahodnokoroški odsek (Ljubelj, Jesenice, Podkoren) 1. bataljon Ljubljanskega pp., Ljubeljski odred in 3. baterije. Divizijska rezerva: v Ljubljani: 8. srb. pp. in 3 bat., v Mariboru: 1. bat. 5. srb. pp., v Celju: Jugoslovanski bataljon in 4. baterije.

Moralno stanje naših enot se je temeljito popravilo. Dne 23. maja 1919 je bilo izdano povelje za pripravno stanje.

Labodski odred: poveljnik gen. Maister (Mariborski pp. in bataljon Tržaškega pp., 3. baterije).

Koroški odred: poveljnik polk. Ljubomir Marič (Slov. plan. p., Celjski pp., 2. bataljon Ljubljanskega pp., 6. baterij topništva, 1. eskadron konjenice).

Jezerski odred: poveljnik polk. Dobrosav Milenković (8. pp., 2. bataljon 7. pp. in 2. bataljon 1. pp., dva eskadrona konjenice, 6. baterij topništva).

Ljubeljski odred: poveljnik podpolkovnik Sava Tripković (1. bataljon Ljubljanskega pp. in prostovoljci Ljubeljskega odreda, 2. bateriji težkega topništva).

Jezerski odred: poveljnik polk. Ljubopredora v Podroščici in na Podkorenskem sedlu.

Skupno je v akciji sodelovalo 22 bataljonov pehote, 4 eskadroni konjenice in 25 baterij topništva. To je okrog 10000 mož pehote, 270 strojnici in 94 topov.

Med tem časom so tudi Avstrijci proglasili na Koroškem splošno mobilizacijo.

V Parizu so 12. maja sklenili, da se na Koroškem izvede ljudsko glasovanje. Dne 20. maja so nato sklenili, da pripade južni del »lovenske Koroške Jugoslaviji brez plebiscita. Temu sklepu pa se je upr ameriški predsednik Wilson in tako je

4. junija obveljalo načelo, da se plebiscit izvrši po vsej Slovenski Koroški. Sporno ozemlje je bilo razdeljeno v dve coni A in B. Cono A je upravljal Jugoslavija, cono B pa Avstrija.

Naša ofenziva je pričela dne 28. maja 1919 pod poveljstvom generala Smiljanca ob polštirih zjutraj z zapornim topniškim ognjem na vsej bojni črti. Avstrijski odpor je bil v začetku precej žilav. Ze hitro pa so se Avstrijci umaknili do Drave, vendar so jih naše čete kaj hitro pognale tudi čez Dravo. Potek bojev je bil nekako takšen:

Labotski odred je že ob 3. uri popoldne zavzel Dravograd in dosegel črto Sv. Lenart-Multer-Libelje.

Koroški odred je moral premagati zelo težavno gorsko področje. Avstrijci so se trdoglavo branili zlasti na področju jugovzhodno od Guštajna. Umakniti pa so se morali najprej proti Pliberku in končno na severno obalo Drave. Naše sprednje čete so proti večeru dosegle Guštanj in Mežico.

Jezerski odred je že v dopoldanskih urah zavzel Zelezo Kapljo in ob mraku dosegel Globasnico in Zitaro ves.

Ljubeljski odred se je približal Borovljam.

Dne 29. maja so naše čete dosegle Dravo. Vse dravske prehodne mostove so Avstrijci pri umiku porušili. V tem času je bila Drava zelo visoka in naše čete niso razpolagale s pionirskimi pripomočki za prestop reke. Zato je na Dravi nastal krajši zastoj. V noči med 29. in 30. majem so Avstrijci zaprosili za premirje. Vrhovna komanda je predlog za premirje sprejela pod pogojem, da se naša ofenziva do zaključka pogajanj ne prekinja. Pogoj so Avstrijci sprejeli.

Dne 30. maja so se boji nadaljevali na Labotskem odredu. Avstrijci so se umaknili k Sv. Pavlu. Ob Dravi so v glavnem potekali le topniški doboji.

Na pogajanjih o premirju so naši zahtevali kot demarkacijsko črto stanje, ki

(Konec na 4. str.)

Potrjena „SLOVENSKA LISTA“ ZA POKRAJINSKE VOLITVE

Potrjeni sta tudi „Slovenski listi“ za občini Dolina in Zgonik

»Slovenska lista« za pokrajinske volitve je potrjena in nosi zaporedno številko 11. V teh dneh se bomo predstavili tudi po vseh propagandnih izvedbah. Zanimanje za našo listo je letos tako po mestu kot po deželi zelo živahno. Slovenska narodna zavest se je spričo dogodkov po Afriki in tudi na Južnem Tirolskem okrepila. Naše ljudstvo je spoznalo, da se bomo uveljavili samo, če se svojega jezika in svoje narodnosti ne bomo sramovali in skrivali po tujih ideologijah. Za nas Slovence je najvažnejše vprašanje samoodločitve. To pa nam jamči samo slovenska beseda in slovenska zavest in ta se krepi in raste samo v slovenskem imenu. Vse to nam dokazujejo sedanji dogodki po vsem svetu. Dosedanje raztrošene slovenske sile po najrazličnejših strankah od komunistov do independentistov, od fratelantstva do krščanske demokracije so nas šibile po geslu: »deli in vlada!« in dušile naš glas. Danes bolj kot kdajkoli pa velja staro geslo naših pradedov: LE VKUP, LE VKUP UBOGA GMAJNA! Nujno se moramo sprostiti ideoloških vezi in in vse sile posvetiti lastnemu narodu in njegovim potrebam, za katere imajo neslovenske stranke na razpolago zgolj propagandistična in celo raznarodovalna zapeljevanja - in še to samo ob volitvah.

Izprašamo si v teh dneh vsak svojo vest, ali smo storili svojo dolžnost, ali smo s svojimi prostovoljnimi delom doprinesli svoj delež v korist slovenske skupnosti? Ali so to storili zlasti naši razumniki, katerim v resnici ni potrebno razlagati in tolmačiti življenjskih koristi političnega dela kot je to nujno med preostlimi narodom? Gole simpatije ne zadostujejo; potrebno je delo, trdo, zastonjsko in včasih tudi nevarno delo. Ne prepuščamo vseh bremen in s tem tudi odgovornosti peščici poštvalnih posameznikov.

Nič še ni zamujenega. Pojdimo na delo vsi zavedni Slovenci, vse zavedne Slovenke! Pojdimo od hiše do hiše, od stanovanja do stanovanja in razsvetljajmo razume našim ljudem; povejmo jim, da so vse cenene obljube neslovenskih volilnih snubačev dobičkonosne samo za snubače same, za Slovence pa prav tako prazne kot smo jih vajeni že več desetletij iz tujih ust. Povejte jim, da bomo edini, združeni v eni sami slovenski volji, enam samem slovenskem hotenju. Neslovenski naših potreb ne razumejo in jih tudi razumeti ne bodo. V neslovenskih strankah so Slovenci samo nespoštovan privezek!

Zato vsi Slovenci, vsi Slovenke na volitve! Volimo »Slovensko listo«

Potrjeni sta tudi naši listi v Dolini in Zgoniku.

Naši kandidati v dolinski občini

Nosilec liste je JERCOG VALENTIN iz Doline.

Kandidati pa so:

ZERJAL FRIDERIK, Boljunec;
KOSMAC NIKOLAJ, Zabražec;
STRAJN AVGUSTIN, Dolina;
ZERJAL LOVRENC, Boljunec;
TUL ANTON, Mačkovičje;
ZAHAR MARJAN, Zabražec;
KRIZMANČIČ ALBIN, Krogelje;
LAVRIHA IVAN, Dolina;
ZAHAR DANILO, Zabražec;
STURMAN ANDREJ, Prebened;
SEDMAN IVAN, Boršt;
PETAROS JOSIP, Zabražec;
GRDINA ANTON, Ricmanje;
MOHOROVIC STANISLAV, Ricmanje;
ZERJAL JOSIP, Dolina.

Naši kandidati v zgonski občini

Nosilec liste je ZIGON MIRKO, Zgonik.

Kandidati pa so:

SKRK JOZE, Salež;
DOLJAK HENRIK, Samatorica;
STOLFA KARLO, Salež;
CERNJAVA MARIJ, Gabrovec;
MILIC JOSIP, Mali Repen;
GRUDEN LUDVIK, Zgonik;
VODOPIVEC, JUST, Koludrovec;
FABIAN JUST, Zgonik;
STREKELJ DOMINIK, Gabrovec;
MILIC ANTON, Zgonik;
GRUDEN JOZE, Salež

ZOBOZDRAVNIK

Dr. STANISLAV PAULICA

JE PRESELI SVOJO AMBULANTO
V ULICO GHEGA 9/II. — TEL. 31813

Slovenci, Slovenke!

Pomislmo, kako silovit bi bil slovenski glas doma in v tujini, če bi tisoči Slovencev in Slovenek ne skrivali svojih obrazov po neslovenskih in celo protislovenskih strankah; če bi tisoči ne hlapčevali tujim zamislim, ampak služili svojemu narodu in se skupno kot en moč bojeli za njegove in ne tuje koristi; če bi odkritosrčno in neustrašno nastopali tako kot so s tako častnimi uspehi nastopali naši predniki.

Naši dedje niso volili komunistov, ne socialistov, ne klerikalcev in ne liberalcev, ampak SLOVENSKO EDINOST! Tirolski Nemci volijo svojo lastno nemško stranko, zato uživajo vse pravice narodne manjšine, zato med njimi ni niti nezaposlenih in še manj zapostavljenih! Zato odmeva prav v teh dneh njihov z vsemi nemškimi glasovi okrepljen vzklik pred zastopniki 99 svetovnih držav!

Tudi mi, današnji Slovenci in današnje Slovenke, ne moremo več po stari poti razdvojenosti, ki koristi samo našim nasprotnikom, temveč MORAMO SVOJ GLAS ZAUPATI SLOVENSKI EDINOSTI! Po vesti in močatosti MORAMO VOLITI SLOVENSKO LISTO, če želimo sebi, svojem in lastnim otrokom, boljšo in zajamčeno bodočnost.

Dne 6. novembra volimo
VSI SLOVENC
IN VSE SLOVENKE

**Slovensko
listo**

Komunizem v teoriji in praksi

Obljublja raj na zemlji - prinaša pa smrt in razdejanje

V teh dneh volilnega hrupa so posebno gostobesedni propagandisti skrajnih političnih zamisli, poklicni snubači in plačani gorečenci diktatur. V svojih govorniških malhah razkazujejo raj na zemlji in z brezvestnim obljubkarstvom zapeljujejo prav tisti sloj, ki je najbolj potreben podpore in pomoči. To je delavski in nametški razred. Sladkim besedam premmogi podležijo, kajti teoretični komunizem je zapeljiva maska ovčke, za katero se skriva zver praktičnega komunizma.

»Courrier d'Afrique«, ki izhaja v Léopoldville, prestolnici Kongo, je priobčil v prvih dneh tega meseca fotokopije pisma, ki jih je odstavljeno kongoški ministrski predsed. Lumumba razposlal predsednikom kongoških pokrajinskih vlad razen vladi v Katangi. Pismo so opremljena z grbom kongoške republike in naslovom ministrskega predsednika. Odpisana so bila letos 15. septembra, to je naslednjega dne, ko si je Lumumba v parlamentu izsilil polnomočja. Vsebujejo vrsto ukrepov, ki jih je Lumumba zaukazal uveljavljati v prvem obdobju svoje diktature. Vsebinska ni samo zanimiva, ampak izredno poučna za vse letošnje volivce, zato jo prinašamo v prevodu našim čitateljem v resen premislek.

Gospod predsednik,

čast mi je sporočiti Vam, da sta poslanska zbornica in senat, zbrana na izrednem zasedanju, sklenila podeliti moji vladi vsa polnomočja zato, da bi se v deželo čimprej vrnil mir in red.

Ta polnomočja pomenijo, da kabinet povsem svobodno in po svoji lastni uvidnosti stori vse za zatiranje slehernih zlorab, nemirov in akcij proti vladi, ki ji predsedujem od prvega dne neodvisnega Konga dalje.

Prav zato morajo partijski člani tako v osrednji kot v pokrajinskih vladah izrabi priliko, da se v deželo vrne red in omogoči zakonitim oblastem potrebno spoštovanje.

Najučinkovitejša sredstva za hitro in neposredno izpolnitev teh nalog smatram naslednja:

1. DIKTATURA, ki jo je treba izvesti do samih podrobnosti in jo morajo podrejeni organi uporabljati v vseh oblikah.

2. TEROR, ki je za ukrotitev prebivalstva neizogiben.

3. ARETACIJE vseh članov OPOZICIJE je treba izvesti sistematično in s podporo armade. Sam bom osebno prevzel vse opozicionalce v Léopoldvilleu, vključno z državnega poveljarja in njegove pomočnike. Spriču sedanjega položaja v Katangi in Južnem Kasaju sem pred tedni zapovedal armadi, da aretirajo Cumbaja in Kalondija, če pa je količjak mogoče naj ju pobije.

4. V JECO je treba spraviti takoj vse ministre, poslance in senatorje, ki so doslej zlorabljali svojo nedotakljivost. Če se bodo taki primeri dogajali, Vam bom hvala.

ležen, če s temi ministri in parlamentarci ne boste postopali s sentimentalnostjo, ampak jih boste brez usmiljenja pozapirali in z njimi postopali z desetkratno strogostjo kot se to počenja z navadnimi zločinci.

5. TELESNO BICANJE se obnavlja s takojšnjo veljavo. Upornike je treba skozi sedem dni zjutraj in zvečer premlati z desetinimi udarci. NB. Stevilo udarcev je podvojiti, če gre za ministre, poslance ali senatorje.

6. SRAMOTNA PONIZEVANJA. Poleg zgoraj predpisanih obveznih ukrepov je nujno, da zapornike izpostavite čim sramotnejšemu ponižanju. Na primer: Javno jih je treba sleči do gola - in če le mogoče v prisotnosti njihovih žena in otrok. Nato jih je obremeniti s čim težjimi tavori in jih prisiliti, da se tako obloženi spre-

Slovinci, Slovenke!

**Prispevajte
v volilni sklad
SLOVENSKE
LISTE!**

Prispevke nabira tudi uredništvo „Demokracije“

hajajo. Pri tem je zapornikom dovoljeno, da obdržijo na sebi spodnjice.

7. Spriču izredne resnosti položaja, v kakršnem živi naša dežela, je neobhodno potrebno, da zadržujete nepoboljšljivce po šest mesecev v samicah ali podzemskih zaporih in jim v nobenem primeru ne dopuščate gibanja na svežem zraku. NB. Če bi določeni zaporniki zaradi prestanih grozot pomrli, kar je mogoče in tudi zaželeno, je potrebno, da se o tem ne objavlja nikakršne vesti, ampak je nujno resnično zamolčati in morebiti povedati, da je gospod X pobegnil in da ga varnostni organi niso več našli...

8. Oseb, ki ne umirajo po ječah, ni dovoljeno izpuščati pred potekom enoletnega zapora. V takem primeru bodo taki zaporniki deportirani v deželo, ki jo bom jaz določil, in sicer po dogovoru z določenimi tujimi državami, ki so na deportacijo že pristale.

Določeni pokrajinski predsedniki bodo morda sodili, da so ti ukrepi preostri. Rad bi jim takoj odgovoril, da so se določeni politiki polastili oblasti samo s pomočjo diktature. Izvršna navodila, ki Vam jih

Letošnje občinske volitve v naši občini so izredne važnosti. Tega se zavedamo volivci obeh narodnosti. Množično naselejevanje italijanskih družin, ki pomeni načrtno izpodrivanje domačinov in s tem spreminjanje narodnostnega značaja devinsko-nabrežinske občine, nas spravlja v tesen občutek ogroženosti in stiske, ki se ga domačini z vso resnostjo zavedamo. Naša občina je bila od ustanovitve dalje, to je čez 300 let nepretrgoma v domačih slovenskih rokah. Po drugi svetovni vojni je po nemških izpodrinjevalnih metodah prišlo tisto raznarodovalno delo, ki je pred tem v tržaškem mestu zavojevalo vso spodnjo okolico: Rojan, Greto, Barokovlje, Sv. Ivan, St. Jakob, Skedenj itd., ter hlastno sega tudi že po zgornji tržaški okolici.

Tako so nas raznarodovalci postavili pred vprašanje življenja in smrti in je vsako natančevanje italijanskega tiska in propagandističnih gesel italijanskih strank ena sama ironična hinavščina. Vprašanje je jasno in nedvoumno: ali hočemo nabrežinski volivci obdržati občino v domačih slovenskih rokah, ali naj jo prepustimo na milost in nemilost priseljencem, ki so med nami komaj nekaj let in še to v glavnem samo v nočnih urah, saj so v glavnem zaposleni izven naše občine.

Kaj naj storimo kot poštene in zavedni Slovenci ter lojalni državljani, da se upremo raznarodovanju kot to delajo vsi narodi, ne samo v Evropi, ampak po vsem svetu, tudi v Afriki in Aziji?

Demokratske Slovence so raznarodovalci postavili pred izredno težko izbiro: na eni strani imamo v naši občini totalitarne komunistične organizacije, na drugi stojijo svobodoljubni demokratični Slovenci. Med njimi in drugimi zijajo globoki prepadi ideoloških razlik. Pri vprašanjih za politično oblast zahtevajo te razlike bojevitost in tekmovalnost, ki ga jamči demokratska ustava.

Ko so nam raznarodovalci postavili takorekoč nož na grlo, ko so od nas zahtevali, da jim z lastnimi močmi pripomočemo do zavojevanja občine in do likvidacije slovenske občine, nam je preostalo en sam premislek: ni nujno, da v takih okoliščinah občani upravljamo občino s političnim programom, ampak izvršujemo to delo po krajevnih in povsem upravnih zamislih. V tem smislu smo se dogovarjali in tudi odločili, da člani in pristasi Slovenske demokratske zveze v nabrežinski občini sodelujemo in skupno nastopamo z vsemi ostalimi Slovenci naše občine

dostavljam, so v ostalem namenjena za uporabo samo v prvem obdobju vladavine, kateri v Kongu želimo popoln uspeh. V drugem obdobju bo zavladalo načelo, da bomo pognali vsakogar, ki bi si drznil kritizirati vlado.

Da preprečimo zlorabe nad lastnimi pristasi, v slučaju namreč, da bi jih Vaši za naše pristase ne mogli z gotovostjo spoznati, je potrebno, da mi takoj dostavite seznam aretirancev z natančnim popisom identitete posameznika, da Vam bom lahko za vsakega aretiranca predpisal ustrežajoči postopek.

Ce boste te predpise - od trenutka dalje ko dosepejo v Vaše roke - natančno izpolnjevali, sem prepričan, da bo zmaga naša.

H koncu Vas opozarjam, da s tem pismom sežanite samo tiste svoje podrejene, ki uživajo Vaše popolno zaupanje.

Ministrski predsednik:

Lumumba, m. p.

Drugo pismo z istim datumom je naslovljeno na Fininta, predsednika Vzhodne pokrajine. V tem pismu izraža Lumumba svoje veliko veselje, da je ta pokrajina padla v roke Lumumbovih pristav. Vsebuje tudi proskribicijski seznam in priporočilo, da se aretirajo vsi kritiki. Pismo zaključuje takole:

»Ce boste postopali na ta način, se Vas bodo v Stanleivilleu prav tako bali kot se mene v Léopoldvilleu. Tako bomo končno vse prebivalstvo republike kot ovčke vodili za nos. Tako pričrnamo v Vzhodni pokrajini, ki smo si jo podrgli s pomočjo tovaršev iz Vzhoda, zvito, spretno in s polaganjem vab naše doktrine.

Takoj na delo! Pogum!

Naj živi Sovjetska zveza, živio Hruščev!

Ministrski predsednik:

P. Lumumba, m. p.

Pri prebiranju teh »direktiv« si bo marsikateri naših bralcev priklical v spomin take nedavne preteklosti in ne bo mu težko uganiti, odkod izvirajo inkvizicijske čednosti praktičnega komunizma. Marsikdo je sadove teh »dobrih« užival tudi sam. Koristno je, da na te čase v volilni celici ne pozabljam! Če kdo misli, da bi take »direktive« na naših tleh ne veljale, se strahovito moti...

Uredništvo in uprava:
Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 3-62-75
Dopisli za uredništvo:
ulica S. Anastasio 1/c - Tel. 23-039
Goriško uredništvo:
Gorica, Riva Piazzetta 18-I.
CENA: posamezna številka L 30.—
Naročnina:
mesečno L 50.— letno L 600.—
Za inozemstvo:
mesečno L 90.— letno L 1000.—
Poštni čekovni račun: Trst št. 11-7223

Nabrežinske občinske volitve

pri izvolitvi novega občinskega sveta. Ta skupni nastop smo demokratični volivci sprejeli pod pogojem, da izvedemo volitve kot nastop vseh Slovencev, brez posegov političnih organizacij. Zaradi tega se Slovenska demokratska zveza v Nabrežini ni vezala na nobeno drugo politično organizacijo. Volivci sami smo tudi sestavili skupno volilno listo.

Tak postopek je bil nujno potreben zato, da ostane občina tudi v naprej v domačih slovenskih rokah. Katera slovenska organizacija bi tvegala prevzeti zgodovinsko odgovornost, če bi občina zašla v tuje roke? Naši dedje in pradedje, ki so nam to oblast prepustili, bi nas z vso pravico smatrali za izdajalce, če bi v današnjih kritičnih časih, ki jih nismo mi zagrešili, ampak tisti, ki so pohlepni po naši zemlji, to dediščino prepustili tujcu.

Naši narodni nasprotniki, ki so sami ustvarili sedanje stanje, prihajajo s svetohlinskimi očitki, da smo se prodali komunističnim interesom. To ni samo podla laž, ampak tudi klevetanje, ki je za kristjana in demokrata tudi v volilnem boju nedopustno. Demokratični Slovenci nismo z nikomer sklepali političnih kupčij. Mi ostanemo tudi v bodoče do skrajnosti zvesti svojim političnim načelom kot ostajamo zvesti svojemu slovenskemu jeziku.

Demokratični Slovenci bomo skupno lojalno sodelovali v občinski upravi v korist splošnosti in tudi narodnih in gospodarskih interesov našega ljudstva. Na drugi strani pa bomo budno pazili, da se v občinsko upravo ne zanašajo politične tendence.

S to nalogo stopamo demokratični Slovenci v nabrežinski občini v volilni boj, ker se zavedamo, da se bojujemo za pravično stvar slovenskega ljudstva. Zato smo prepričani, da nas bodo naši volivci razumeli in podprli ter glasovali za našo občinsko listo.

»Občinska lista« vsebuje po abecednem redu naslednje kandidate:

SRECKO COLJA (Sesljan)
Dr. EGON FLORIDAN (Nabrežina)
DUSAN FURLAN (Sempolaj)
RUDOLF GERIC (Sempolaj)
JOSIP KRAVANJA (Vižovlje)
ALFREDO LAURETTA (Nabrežina)
VIKTOR LEGISA (Medja Vas)
DRAGO LEGISA (Devin)
ALOJZ MARKOVIC (Nabrežina)
ADRIANO OLIVA (Nabrežina)
LUDVIK PIPAN (Mavhinje)
ALBIN SKERK (Nabrežina)
Dr. JOZE SKERK (Trnovica)
JOSIP TERCON (Slivno)
ALDO VISINTIN (Križ)

Kandidat občinske liste
v Nabrežini

Prvi koraki slovenske državnosti

(Konec s 3. str.)

je vladalo v začetku meseca januarja. Na zahodu naj bi črta dosegla Rožek ob Dravi, ker so bile zahodno od Rožeka razmeščene enote XXII italijanskega armadnega zbora (60. in 57. divizija). V dneh 31. maja in 1. junija so naše čete na več mestih prekorale Dravo in se usmerile proti Velikovu. Dni 31. maja so jugoslovanske oblasti sporocile Avstrijem odgovor glede razgovorov o premirju z zahtevo, da pošljejo Avstriji svojo delegacijo na razgovore v Kranj, kamor so 2. junija tudi dospeli.

Dne 2. junija so naše čete Labotskega in Koroškega odreda skupno napadle Avstrije in jih potisnile na črto Pustirica-Grebinj-Lipa. Dne 3. junija so naše čete dosegle črto Djekše-rika Krka. S tem je bilo osvobodeno vse področje, ki ga je predvidevala jugoslovanska ofenziva. V Kranju so tako lahko pričela pogajanja za premirje. Medtem je v Parizu že padla končna odločitev za plebiscit. Zato je poveljnik avstrijskih čet umaknil svoje čete na črto S. Veit-Feldkirchen.

Avstrijska delegacija je razgovore o premirju zavlačevala, zato so naše čete nadaljevale s prodorom in vkrakale 6. junija v Celovec in na Gosposvetsko polje. Koroška deželna vlada je zbežala v Spital.

Končno so Avstriji v Kranju pristali na jugoslovanske zahteve, ali so v zadnjem trenutku odpovedali podpis, češ da nima premirje nobene veljave več, ker je pariška mirovna konferenca takoj in tako odločila izvedbo plebiscita.

Zaradi takih okoliščin, skrajno krivičnih za našo stvar, se sovražnosti na Koroškem niso obnovile. V Celovcu se je namestila medzavezniška komisija za izvedbo pariških sklepov. Italijanski XXII. armadni zbor je pod poveljstvom generala E. De Bona, kasnejšega fašističnega hierarha zasedel črto Trbiž-Beljak-St. Vid.

Kasneje so se jugoslovanske čete umaknile na območje cone A, medtem ko so avstrijske čete zasedle območje cone B.

Po tem času je pričela izredno živahna diplomatska in propagandna borba. O krivičnem plebiscitu in posledicah je poročala zadnja »Demokracija« št. 19 z dne 1. oktobra 1960 pod naslovom »Nasilje je zmagalov«.

DAROV I

Za SDZ Trst daruje Pepi Skrbec lit. 15000.- in F.B. Gorica lit. 500.-
Za spomenik prof. Komela daruje Ign. Marc lit. 1000.-
Iskrena hvala!

Odgovorni urednik:

Prof. IVAN RUDOLF

Tiskarna Adria, d.d. v Trstu